Pavšalni franko v državi SHS.

283. štev. V Ljubljani, v četrtek 9. decembra 1920. Leto IV.

Posamezna štev. 1 krono.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglasi: Prostor 1 *mm* × 55 *mm* po K 1·50. Uradni razglasi, poslano ter notice isti prostor K 2·—. Pri večjem naročilu popust.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leto K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Ameriko K 360.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Upravništvo je v Ljubljani Frančiškanska ulica št. 6/I., Učiteljska tiskarna.

Glavna naloga konstituante.

Po polomu avstro ogrske monarhije l. 1918. se je južni del nekdanjega avstro-ogrskega ozemlja ujedinil v eno celoto z bivšo kraljevino Srbijo in bivšo kraljevino Črno goro. Ujedinienie srbskega, hrvaškega in slovenskega dela Jugoslovanov v eno celoto so proklamirali zastopniki Narodnega Veča v Zagrebu skupno z odgovornimi ustavnimi faktorji kraljevine Srbije, ki se je s tem aktom sama odrekla svoji posebni politični eksistenci in se utopila v novo celoto.

Te nove celote ali politične edinice sprva niso priznale evropske države. Proces priznanja se je vršil zelo počasi in pot od priznanja Amerike pa do priznania Italije je bila zelo dolga. A tudi v onih državah, ki so večinoma iz simpatije do Srbov priznale novo politično tvorbo, je vladalo in še vlada nezaupanje v **trajni obstoj** ujedinjenia Srbov Hrvatov in Slovencev v politično enoto. Dakaz temu je nezaupanie svetovnih finančnih krogov do nas.

To nezaupanie izvira v prvi vrsti odtod, ker se ujedinjenie ni smatralo **kot** izraz politične volje **naroda**, ampak le kot izraz političnih želi nekaterih takozvanih *narodnih* voditeljev, ki pa niso *nikdar* imeli nobenega mandata od naroda samega, da smejo in morejo odločati o tako dalekosežnih stvareh. Vnanji svet je ravno iz tega vzroka z veliko pozornostjo pričakoval izida volitev v konstituanto da se prepriča, ali je to, kar se je delalo in sklepalo doslej res ljudska in narodna volja, ali ne.

Ker od poloma Avstrije pa do volitev v konstituanto narod nikdar ni imel prilike, da spregovori svojo odločilno besedo, zato tudi ne moremo nove politične tvorevine katero so stvorili politični voditelji in neizvoljeni zastopniki strank, na kratko imenovati „državo“. Glavni pogoi za stvarjanie **države** v demokratskem smislu je **ljudska volja**, ki pa do danes ni prišla do veljave. To, kar smo imeli dosedaj, še ni država, ampak pravilneiše bi to imenovali „provizorni režim“.

Ta provizorni režim je imel gotovo svoje slabe, imel pa je tudi svoje dobre strani. Njegova glavna napaka pa tiči v tem, ker je provizorij in ni nič določnega, nič definitivnega.

Glavna naloga konstituante, kot jasnega izraza suverene ljudske volje, bo torej, da nam prinese namesto sedanjega provizorija nekaj končnoveljavnega ali z drugimi besedami: **Glavna naloga konstituante je, da nam prinese namesto provizoričnega režima državo.** To potrebujemo v prvi vrsti, da bomo vedeli tako mi sami kakor tudi vnanji svet, pri čem da smo in kaj imamo oziroma če kaj imamo ali ne.

Vsa druga vprašanja, ki so v zvezi s konstituanto, so napram tej glavni nalogi **vprašania druge vrste.**

Vprašanje: republika ali monarhija, centralizem ali avtonomija ali samouprava niso prva in najvažnejša, ampak sekundarna, ker vsa predpostavljajo definitivno rešitev prvega: **ali imamo oziroma bodomo imeli eno državo ali več držav???** Kadar bomo imeli jasen odgovor na to glavno vprašanje, kadar bomo vedeli, kdo je pravzaprav pravi subjekt te države: ali so to samo Srbi zase, Hrvatje zase in Slovenci zase, ali pa vsi trije skupaj, in to definitivno skupaj kot izraz skupne narodne volje, potem je čisto vse eno, kakšne pravne **forme** dobi **trenotno** nova država. Glavno je bistvo t. j. država kot taka, forme se pa dajo vedno še meniati. Če se odloči konstituanta za republiko, je to prav, kadar pa ta forma ljudstvu ne bo več všeč, jo vedno še lahko zamenja. Če se odloči konstituanta za centralizem — prav: kadar ljudstvu ne bo več všeč, ga bo zavrgel. Če vpelje sovietski sistem — dobro; kadar ga bo ljudstvo sito, ga bo zavrglo; če se bo pa izkazal kot dober in praktičen, ga bo obdržalo. — Forme se vedno lahko menjavajo; glavno je, da ostane bistvo, t. j. država. **To naj nam ustvari konstituanta.**

Radičevo zborovanje v Zagrebu.

Zagreb, 8. Ob desetih dopoldne se je vršila v Zagrebu glavna skupščina Hrvatske pučke seljačke stranke. Na skupščino so prišli vsi izvoljeni poslanci seljačke stranke. Zastopane so bile mnogobrojno tudi vse hrvatske županije. O pol enaistih je stopil na govorniško tribuno narodni poslanec Štefan Radič, ki je začetkom pozival k miru ter poudarial da je hrvatski narod dne 28. novembra izrazil svojo svobodno volio, da bodi Hrvatska v mednarodnih mejah južnih Slovanov kot celota kmetska republika. Pravi, da to ni skupščina one stranke, temveč skupščina osvobojenega hrvatskega naroda. Republika pomenia za hrvatsko republikansko večino popolno zmago kmetskega prava, da bo kmet svoboden na svojem domu, da bo imel priliko in pravico biti popoln gospodar v svoji občini, da kontrolira delo v občini okraju, županiji in v sami vladi in da kontrolira sam direktno. Poudarial je, da poslanci njegove stranke niti za las ne bodo popustili od hrvatskega kmetskega republikanskega programa, da bodo izvršili ta program v sporazumu s svojimi sosedniimi narodnimi brati. Politika hrvatske pučke stranke se ni izpremenila ter stoli še danes na stališču, da so vsi Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari ena narodna celota. Mi smo hrvatski kmetski narod, po soglasnem sklenu hrvatski sabor neodvisne hrvatske države in po glasovaniu ogromne večine volilcev kmetska republika. Smo proti vsakemu koraku, dejaniu in besedi, s katerim bi se današnje faktično stanie rušilo s silo, na miren in pravičen način bomo oživotvorili svoi program. Pri volitvah je zmagala človečansko hrvatska kmetska duša. Ako bodo volitve v vsei državi uničene bomo dobili zopet še večio ceč'no. Hočemo kmetsko republiko sporazumno z brati v mejah, ki nam jih je dala Evropa. — Po govoru zt. Radiča so bile sprejete nastopne resolucije:

1. Stranka se ne imenuje več Hrvatska pučka seljačka stranka (HPSS), temveč Hrvatska republikanska seljačka stranka ali Hrvatska Radičeva seljačka stranka (HRSS).

Nato so prisedli poslanci stranke, da bodo na vsak pravični način delali na to, da se Hrvatska uredi na temelju pravice samoodločbe v sporazumu z jugoslovenskimi narodi v nevtralno kmetsko republiko v današnjih mednarodnih mejah južnih Slovanov kot ena narodna celota in da bodo v tej nevtralni kmetski republiki oživotvorili za vse stanove enake človečanske pravice, za kmetski stan pa popolno kmetsko pravo. Za njimi so prisegli tudi vsi navzočni skupščinarji v enakem zmislu.

2. Druga resolucija zavzema stališče HRSS napram konstituanti, da so njeni poslanci pripravljeni iti v Belgrad, toda samo s pogojem, da v konstituanti ne bi bili majorizirani, da so pripravljeni razgovarjati se z zastopniki Srbov in drugih narodov v Jugoslaviji; ako bi se ne sporazumeli, bi se razšli. V hrvatski banovini zahtevajo, ker imajo večino nad vsemi drugim strankami, zase bansko mesto in vlado. Protestirajo proti temu, da bi morali poslanci v konstituanti najprej priseči kralju.

3. Po načelu pravice samoodločbe ima HRSS pravico, da prevzame v banski Hrvatski vso državno vlado in upravo v svoje roke tako, da beigrajska vlada prizna hrvatski državni sabor, ki izmed sebe izbere bana oziroma predsednika republike banske Hrvatske in vlado za vse državne posle, kakor je to bilo faktično in pravno na Hrvatskem od prevrata do 1. decembra 1918.

4. HRSS smatra današnjo bolgarsko seljačko stranko in bolgarsko seljačko vlado za naravnega zaveznika pri delu za nevtralno jugoslovansko zvezno republiko Slovencev, Hrvatov, Srbov in Bolgarov nazlic temu, da je današnja bolgarska seljačka stranka še monarhistična. Ob enem bo stranka poizkušala, da sporazumno z drugim kmetskimi strankami v Srbiji, Bosni, Dalmaciji, Sloveniji in Vojvodini z ustavo zajamči kmetski značaj zvezne jugoslovanske republike, tako da bo počenši od občinskega odbora do vseh ministrstev kmetski narod ali sam reševal svoje posle, ali da jih bo direktno nadziral po svojih kmetskih poverjenikih.

Dvoina igra klerikalcev.

Klerikalna stranka se očividno deli v dva tabora: prvi je zmerneiši, drugi pa je „krščansko-socialno radikalen“. V prvo strujo spadajo dosedanji klerikalni voditelji in taki, ki so se navadili že na korita in avtomobile, v drugo struio pa takozvana krščansko-socijalna radikalna omladina z dr. Gosarjem na čelu. (Šušteršijanci stoje ob strani.) „Večerni list“ so si okupirali »radikalni« „Slovenca“ pa prvi. Med obema stujama obstoje precejšnja nasprotja, kar se kaže v pisavi obeh listov, ki si večkrat naravnost nasprotujejo. „Večerni list“ sedi med boljševiki, »Slovenec« pa pri vladi. Če stvar premotrimo, vidimo, da je to politično slepomišje: ne zameriti se zgoraj, od spodaj pa pridobivati s hujskanjem in demagogijo zapeljanih pristaev. V Ljubljani pišejo tako, v Belgradu pa delajo drugače!

Ali, sedaj, mislimo, bo tega slepomišenia in dvojne igre konec, vsaj toliko, da ne bo mogoče zabavljati, obenem pa oblastno sedeti na stolčkih. Mogoče jim bo le še prvo, v čemur pa je tudi dvoličnost, ker klerikalci vpiiejo proti kapitalizmu, so pa sami kapitalistična stranka in ne store ničesar zoper kapitalizem, četudi so na vladi. Sicer pa pri „radikalnih“ opazujemo že dalj časa prav resno nezadovoljstvo s klerikalnimi politiki, ki se udeistvujejo v Belgradu, posebno pa z dr. Korošcem. „Večerni list“ tega notranjega spora že ne more več prikrivati. V torek je pisal o prisegi, ki jo vsebuje poslovnik za konstituanto. Zavzel je stališče, da je usilievanje take prisege kršitev suverenosti konstituante, in je pri tem dr. Korošca javno ožigosal vsled njegove politike. — „SLS“ vendar ni politična vlačuga, ampak stranka krščanskih ljudskih načel, govori „Večerni list“ doktor Korošcu na ušesa. Sicer pa se tudi to kričanje vsaj gladko ne strinia s predlogom glede ustave, kakršnega je dr. Korošec v imenu cele SLS predložil vladi, ker tudi ta predlog itak — kakor vladni ustavni načrt — hoče, da bodi naša država kraljevina. Dalje sta dr. Korošec in doktor Hohnjec v ministrskem svetu odobrila ono prisego **v imenu SLS**, proti kateri „Večerni list“ protestira.

Ni težko reči, katera izmed obeh klerikalnih skupin je **klerikalni** politiki doslednejša, čeprav za klerikalizem trenotno ne ravno najoportunejša. **Biti dosleden principom demokratizma, obenem pa služiti principom klerikalizma**, je huda in silno težka stvar — zato ta nesporazum v SLS in nezadovolistvo radikalne struje dr. Gosarjeve, ki se v tem oziru ukvarja s Sizifovim poslom. Demokratizem spraviti na vrh gore, obenem pa zastopati klerikalizem, se pravi, spraviti ga morda izpod vrhunca, potem pa izneveriti se prvemu ali drugemu.

Kakor je pa razvidno iz „Slovenca“ z dne 8. t. m. se je tudi glavno glasilo SLS že pridružilo skupini „Večernega lista“ in obljublja, da bo pod firmo krščanskega „radikalizma“ gradila „grad Božji na zemlji“, ki ga gradi že skoro 2000 let, pa še danes ni gotov ...

Ko prečitate „Naprej“, ga oddajte Vašim prijateljem!

RAZMERJE STRANK V KONSTITUANTI.

Belgrad, 8. Ministrstvo za notranje stvari je dobilo poročilo o naknadnih volitvah, ki so se vršile v nedelio 5. t. m. Uradno se konstatira, da so mandati razdeljeni kakor sledi: Demokrati 94, radikalci 93, komunisti 50, radičevci 50, muslimanska organizacija 24, katoliška stranka 23, zemljeradničke zadruge 39, socijalisti 10, narodni socijalisti 2, bunjevci 4, hrvatska težaška stranka 7, muslimansko - krščanska stranka 1, muslimani v južni Srbiji 2, hrvatska zajednica 4, republikanci 4, frankovci 1, Ribarčeva skupina 1, dr. Trumbić 1, Hrvoi 1. Po tem rezultatu bo mandat za sestavo nove vlade poverjen demokratski kot najmočneiši stranki.

VOLITEV AVSTRIJSKEGA ZVEZNEGA PREDSEDNIKA.

Dunaj, 8. Zvezna skupščina je imela danes sejo, da bi izvolila zveznega predsednika. Izmed treh kandidatov, ki so dr Kienboeck (kršč. soc.), Seitz in Dinghofer, ni dobil nihče absolutne večine glasov; zato se je prekinila seja do 6 zvečer v svrho porazgovorov med strankami. Na večerni seji tudi četrta volitev ni odločila. Dr. Kienboeck je dobil 103 glasove, Seitz 85 in Dinghofer 30 glasov. Nato je bila seja iznova prekinjena za pol ure.

Podružnica čevljarjev v Ljubljani naznanja vsem svojim članom, da so se dne 4. decembra mezdnap ogajanja v prid pomočnikom končala. Obenem opozarja odbor, da se bo vršil 12. decembra t. l. mesečni shod ob pol 10. uri dopoldne v hotelu Triglav, Kolodvorska ul. Ker je shod važen, naj nihče ne izostane. — Odbor.

Del. tel. odsek »Svoboda« za Sp. Šiško sklicuje sestanek vseh telovadcev za petek ob 7 uri zvečer v pisarno »Konzumnega društva za Slovenijo«. Dolžnost vseh ki jim je kaj ležeče na res delavski telovadbi, je tega sestanka. Se udeležiti. Na svidenje.

Politične vesti.

+ **Priprave za konstituanto.** V ponedeljek popoldne do pozno zvečer je trajala skupna seja ministrskega sveta in parlamentarnega odbora. Na tej seji se je pretresal in sprejel novi poslovnik za konstituanto. Dr. Marković, minister za konstituanto bo otvoril ustavodajno skupščino v nedelio dne 12. t. m. ter bo predlagal za začasnega predsednika g. Nikola Pašića. Potem bodo izvoljeni štirje najmlajši poslanci za tajnike. Nato se bo izvolil verifikacijski odbor in vsi poslanci bodo izročili odboru svoja pooblastila. Najbrže bo odbor v nekaj dneh verificiral nesporne mandate, tako da se bo koncem drugega tedna mogla vršiti volitev predsednika skupščine. Kot kandidati se omenjajo Aca Stanojević, Nastas Petrović in Stanoilo Vukčević. Poslovnik predvideva tri podpredsedniška mesta. Kar se tiče prisege, odreja novi poslovnik, da se uničijo mandati onih poslancev, ki ne bi prisegli po predpisih ali ki bi stavili kake omejitve. Prestolonaslednik regent Aleksander bo slavnostno otvoril sejo skupščine v nedeljo dne 19. t. m.

+ **Prisilna prisega.** Poročali smo, da je bil v načrtu poslovnika za konstituanto sprejet tudi pasus, ki pravi, da bo moral vsak poslanec priseči kralju, državi in narodni edinosti, sicer da izgubi mandat. Da je taka odredba **kršitev suverenosti konstituante, ki ima pravico sklepati o vsem, s tem tudi o republiki in monarhiji,** je jasno. Monarhistični krogi, kakor razvidno, skušajo že sedaj nekaj vsiliti, kar ni v skladu z bistvom konstituante. Proti temu protestiramo najodločnejše in upamo, da bodo tudi posanci drugih strank pripomogli k temu, da se take samovoljne presežne mere monarhističnih strank ne bodo uresničile! Kako pa naj se vse to sklada tudi z najprimitivnejšim demokratizmom, če se hoče poslancem, izvoljenim od naroda, **že vnaprej onemogočiti izraz ljudske volje, ki zahteva republiko?!**

+ **Zjedinjenje srbske in bosanske kmečke stranke.** V ponedeljek je bilo v Sarajevu zborovanje kmetske zveze, ki so se ga udeležili kmetje iz Bosne in Hercegovine ter delegati srbske poljedelske stranke. Soglasno so sklenili fuzijo z zvezo srbskih poljedelcev. Sklenili so tudi da postane glasilo »Selo« skupno glasilo. Kongres je pozval vse ostale seljačke stranke, naj pristopijo k zvezi in naj delujejo za edinstveno državo, za rešenie agrarne reforme brez plačanja odškodnine in za pomoč onim, ki jih je vojska oškodovala. Na zborovanju so tudi sklenili, da je najvažnejša naloga poslancev poljedelske stranke ta, da delujejo za narodno edinstvo in za samostalnost kmetskega stanu.

+ **Pri naknadnih volitvah** v volilnih okrožjih Sarajevo in Tuzla je zmagal v Tuzli komunistični kandidat, v Sarajevu pa radikalni kandidat dr. Vladimir Andrič.

+ **Volitve v subotiškem volilnem okrožju.** Sodišče v Subotici je protipostavno odklonilo kandidatno list socijalni demokratov za subotiško volilno okrožje. Zato se pristaši in somišljeniki socijalne demkracije volitev tu sploh niso udeležili. V konstituanti bodo socialno demokratični poslanci zahtevali za subotiško okrožje naknadne volitve.

+ **Pomota?** »Slovenec« piše, da se je pri štetju glasov volinega odbora za mariborsko okrožje zgodila pomtoa, ki je odvzela SLS en mandat v korist SKS. O stvari bodo klerikalni poslanci govorili v konstituanti. Čudno je res, da ne bi bili klerikalni pristaši, dr. Verstovšek, Žebot, dr. Leskovar, ki so se štetja glasov udeležili, te pomote takoj zapazili. Po tej pomoti je bilo baje SLS 794 glasov premalo štetih.

+ **Dr. Korošec, SLS in avtonomija.** SLS je šla v volilni boj s parolo: za slovensko avtonomijo«. To stališče je zavzela SLS iz versko-kulturnega vidika. To je jasno. Tega svojega stališča se SLS drži še danes in se bo tudi držala v konstituanti. Nejasno pa je, kakor da je mogel dr. Korošec **kot zastopnik SLS** — pa četudi še v sedanji vladi — kluib posebnemu klerikalnemu avtonomističnemu ustavnemu predlogu pridružiti se mnenju ostalih ministrov v vladnem ustavnem načrtu, ki se bo predložil konstituanti. Zdi se, da je to storil bolj kot oseba in ne predstavnik SLS. Kot tak se misli potegovati za avtonomijo šele, ko ne bo več minister, za sedaj pa hoče biti minister vsaj še teh par dni kerbogve če bo še kdaj. Privoščite mu nevoščljivci, še to kratko veselje!

+ **»Večerni list«,** o katerem smo že menili, da se je poboljšal, je začel znove prinašati senzacionalna poročila s solnca in meseca, ki naj dokažejo, kako slabo se materi cerkvi in njenim zvestim sinovom godi tam, kjer vladajo nje nezvesti sinovi, h katerim spadajo seveda tudi socialisti. »Večerni list«, ali naj prinesemo par tudi senzacionalnih poročil z zemlje — in ozke zemlje! — Kako se ubogim nezvestim sinovom, h katerim spadajo seveda tudi socijalisti, godi tam, kjer pridejo v pesti pobožnim zvestim otrokom?

+ **Sporazum z d' Annunzijem.** Kakor poroča »Il Tempo«, je podlaga za sporazum z D'Annunzijem naslednja: Obveza, da se prizna kvarnerska regenca in obveza, da se baroška luka, Trsat, Sušak in Kastav zagotovijo reški državi. Po poročilu lista »Messaggero« iz Trsta, je poslala parlamentarna komisija D'Annunziu brzojavko, v kateri veli, da zapušča Julijsko Benečijo v trdni veri, da ima Italija na Reki zelo zvestega vojaka.

+ **Priznanje.** »Slovenec« piše o ustavi in pravi: »Če pa se ozremo po mali avstrijski republiki, ki ima naravnost vzorno demokratsko ustavo, se moramo sramovavati, da se damo tako nadkriliti od našega sicer tako malopomembnega soseda.« — Ta izjava je vsakakor odkrito priznanje

dela avstrijskih socijalnih demokratov, o katerih so sicer naši klerikalci pisali samo žaničljivo. Menda »Slovenec« ne bo trdil, da bi Avstrija imela tako demokratsko ustavo, če bi o njej odločevali klerikalci.

Ruski begunci v Jugoslaviji. Ruski tuj urad trdi, da general Wrangel ne odide z Carigrada. Povodom italijanskih vesti o pogodbi med Francijo in Jugoslavijo glede izkrcanja Wranglove vojske v Boki Kotorski je izdala francoska vlada demanti, v katerem pravi, da bo sprejela Jugoslavija samo ruske begunce ne pa tudi čete.

Wranglova mornarica. Po vesteh iz juž. Rusije je Francija izjavila, da bo ščitila Wranglovo mornarico. Glavno oporišče vojnih ladij bo Bizerta; trgovinske ladje pa bodo odšle v Toulon.

+ **Novi švicarski predsednik.** Švicarski narodni svet je izvolil tesinskega poslanca Garbana za predsednika za leto 1921. Novi predsednik je v svojem nastopnem govoru izjavil, da ostane ves kanton tesinski zvest zaveznik in noče ničesar vedeti od D'Annunzijevem proglasu.

+ **Socijalistična konferenca v Ženevi.** Na pondeljkovi mednarodni socijalistični predkonferenci so delegati posameznih držav poročali o socijalističnem gibanju dotičnih držav. Referirali so Crispien (Nemčija), Grimm (Švica), dr. Adler (Nemška Avstrija) in Čermak (Češkoslovaška). Nato se je pričela debata o ustanovitvi mednarodne revolucijonarne socijalistične stranke. Debate so se med drugim udeležili Grimm, dr. Bauer in Crispien. Komisija mora jutri predložiti načrt proglasa proletarijatu vseh držav. Na predlog Rosenfeldov (Berlin) se je sklenilo ostro protestirati proti krvavemu režimu madžarskih mogotcev in pozvati mednarodni proletarijat, naj pokaže svojo solidarnost z madžarskim proletarijatom.

+ **Razkol v francoski socijalni demokraciji.** Kakor poročajo listi, je nastal razkol v združeni socijalistični stranki, ki se bržkone jasno pokaže pri kongresu francoske socijalne demokracije, ki se bo vršil v Toursu in kjer se bo sklepalo o pristopu k 3. internacijonali.

+ **Rusija in Finska zbornica je dne 2. tm.** ratificirala mir z Rusijo. Sovjetska vlada odpošlje vsled tega svojega zastopnika v Helsingfors.

+ **Trgovina s sovjetsko Rusijo.** Angleška vlada je konferenci predložila načela pogodbe za vzpostavitev trgovinskih odnošajev s sovjetsko vlado, ki jih je določila skupno z zastopniki sovjetske Rusije. Ministrski predsednik Levznes je temu nasprotni zavzel stališče francoske vlade ki pa je od stališča angleške vlade precej različno. Francoska vlada zastopa stališče, da se s sovjeti ne pogaja o gospodarskih vprašanjih. Francoskim državljanom bo na prosto dano če hočejo trgovati s komurkoli vendar bodo to storili na lastno odgovornost. st.

Dnevna kronika.

Naročajte „Naprej"! Od mnogih strani dobivamo obvestila od naših agitatorjev, da se zlasti v javni službi stoječi ljudje boijo naročiti se na naš list iz strahu pred „višjimi", katerim naš list ni po godu. V pojasnilo povemo vsem zainteresiranim: Naročite si „Naprej" brez skrbi, pa naj „šnofa" za vami kdorkoli! Kakor hitro bomo izvedeli za najmanjšo krivico, ki bi se utegnila temu ali onemu pripetiti zaradi tega, ker je na naš list naročen, bodo sledili potrebni koraki, ki bodo to protipostavno početje onemogočili enkrat za vselej. Proti teroriu se bomo znali braniti tudi mi. Kdor je torej naš somišljenik, ali kdor hoče čitati naš list, ker mu je všeč, naj ga naroči ali čita brez vsake najmanjše skrbi!

Zaplemba. Zadnjo številko »Naprej«-a sam je državno pravdništvo, oziroma politsko ravnateljstvo — ali kakor se že ta nesrečna cenzurna oblast imenuje — zaplenilo zaradi prevoda uvodnega članka iz »Beogradskega Dnevnika« od sobote, 4. tm. Dotični članek, ki ga je napisal znani srbski publicist Krsta Cicvarić, je popolnoma nedolžne vsebine, ne agitira in ne zabavlja ne na kralja, ne na armado in ne na republiko, ampak je prav čisto informativnega značaja. O tem se lahko prepričajo vsi, ki hočejo brati članek v originalu v »Beogradskem Dnevniku«, ki ga imajo skoro v vseh večjih ljubljanskih kavarnah, kakor: »Union«, »Evropa«, »Slon« itd. idite tja, berite in prepričajte se. — O zaplembi sami pa mislimo sledeče: Čemu konfiscirati stvari, o katerih lahko pozitivno veste, da bodo tako, ko se sestane konštituanta, zopet objavljene? Ali ima taka konfiskacija kakšen cilj in namen in pomen? Nima ga! Kaj imate od tega, če kakšen članek zadržite en sam cel teden, drugi teden pa že izide v obliki upita ali interpelacije? Toliko pameti bi človek pripisoval celo naši gosposki, vsaj so tam vendar zelo inteligentni gospodje. Dalje: zaplenjeni članek ni original, ampak prevod iz lista, ki redno prihaja v Ljubljano, ki leži v vsaki kavarni in se zelo čita. Vprašamo: Odkod pa imajo tisti ljudje v Ljubljani, ki slučajno bero v cirilici tiskani »Beogradski Dnevnik«, posebno pravico, da smejo čitati Cicvarićeve članke, drugi ljudje pa v isti Ljubljani, pod isto vlado, ki ne znajo čitati cirilice, pa ne smejo poznati vsebine onih člankov? Kakšna logika je to? Nas spominja ta procedura zelo na dobo vojne cenzure, ko je na Dunaju neomejeno gospodoval prosluli »Kriegsüberwachungsamt«. Ta je avstrijskim listom prepovedal ponatis člankov, depeš in notic iz »zalbovskih« listov, katerih je pa ležalo vse polno po vseh kavarnah v celi Avstriji, tudi v Ljubljani. Tudi slovenski listi niso smeli prenašati prevodov iz nemških listov; to, kar so smeli vedeti Nemci ali tisti ki so nemško znali, niso smeli po tej božji pameti avstrijske vrhovne nadzorne oblasti vedeti tisti, ki niso znali nemški. Tako se godi sedaj tudi pri nas. Živijo Avstrija!

Občni zbor konsumnega društva rudarjev v Hrastniku se bo vršil dne 12. decembra 1920 ob **3. uri popoldne** v društvenih prostorih in ne ob 8. uri dopoldne, kakor je bilo pomotoma v oglasu našega lista javljeno.

Jubilej. Najstarejši naš pisatelj, g. prof. Marko Pleteršnik je dne 3. t. m. slavil svojo 80-letnico. Spisal je mnogo leposlovnih in jezikoslovnih spisov. Splošno znan je njegov Slovensko - nemški slovar, ki je izšel l. 1894. — Jubilantu kličemo: Na mnoga leta!

»Slovenska dijaška zadruga v Pragi« naznanja, da je izdala svojim članom, ki pridejo na božične počitnice, nabiralne pole za nabiranje denarnih prispevkov revnih slovenskih dijakov, ki se šolajo v Pragi. Prosi vso slovensko javnost, da podpira to akcijo.

Osrednje društvo poštnih in brzojavnih nastavljencev za Slovenijo v Ljubljani izjavlja, da ni udeležen noben nižji uslužbenec pri aferi tatvine amerikanskih pisem na glavni pošti v Ljubljani. Prosimo slavno občinstvo, naj to vpošteva in naj ne sramoti nižjih uslužbencev, ki opravljajo svoio težko službo, z raznimi neumestnimi opazkami, kar se sedaj redno dogaja. Ni metati poštene in nepoštene v en koš! — Odbor.

Velike pijonirske vaje v Ljubljani so napovedane za sledeče dni. Kakor se govori, pridejo v Ljubljano trije bataljoni pijonirjev s pontoni največje sorte. Vaje bodo na prostoru pred državnim kolodvorom, na frančiškanskem trgu in na št. jakobskem trgu. Če bodo luže že dovolj globoke, pridejo tudi trije monitorji in Wranglova vojna mornarica, ki bo prepeljavala potnike od južnega na dolenski kolodvor po znižanem tarifu. Vajam bo prisostvoval na slavnostno z novimi grebljami za ljubljansko cestno plojdro okrašenem vrhniškem parniku tudi ljubljanski magistrat.

Odkriti zaklad. Pri kmetu Jerneju Severju v Kozarjih vladajo komične razmere. Jernej, človek male postave je kratke pameti. Ženi mladi »Lojzi« je izročil popolno gospodarstvo in tudi »ključe do vsega gospdarstva, to je, žena ima denar in skrbi zanj. K tej kmečki družini je v septembru prišel mlad primorski begunec Franee Čepar s prošnjo, naj mu dajo hrano in stanovanje, on bo pa opravljal zato razna kmetiska dela, dokler si ne dobi službe pri delegaciji financ kot iztirjevalec davkov. France je dal hraniti gospodinji tudi nekaj dolarjev. Gospodinja je imela večji znesek okoli 6800 K shranjen v omari. Dne 5. oktobra pa je med dopoldanskimi urami izginil znesek 6800 K, katerega so potem našli zakopanega pod podom. Osumili so Franceta Čeparja, katerega so tudi aretirali in se je v torek moral zagovarjati pred poroto zaradi tatvine. Porotniki so zanikali krivdo tatvine, nakar je bil France Čepar oproščen.

Nadpregled invalidov. Ker se še vedno dogajalo slučaji, da še po dveh letih obstanka naše države dohajajo na pukovske okrožne komande od vojnih poškodovancev (invalidov) prošnje za nov nadpregled, je poverjeništvo za socijalno skrb odredilo, da se vsi oni, ki še niso bili še v bivši Avstriji priznani invalidom in ki še niso bili pod našo upravo nadpregledani, osebno ali pismeno zglase pri pristojni pukovski okrožni komandi radi vpoklica k novemu nadpregledu in sicer najkasneje do konca februarja 1921.

»Slovenec« in minister Pribičević. »Slovenec« in »Večerni list« sta svoječasno podlo napadla ministra Pribičeviča. Pribočila sta neko vest, katero je prvi prinesel »Balkan«. Minister Pribičević pa je tožil oba lista. Tiskovna pravda bi se imela 15. t. m. pred sedanjo poroto obravnavati. Oba lista pa sta rajc sklenila poravnavo in »lojalno« vse preklicala. Obravnava vsled tega odpade.

Kulturni vestnik.

Javna predavanja na univerzi. Včeraj je imel gospod univ. prof. dr. Fr. Veber drugo javno predavanje iz cikla »Telo in duša« in sicer je predaval o lastnem stališču napram metafizičnim hipotezam o razmerju med dušo in telesom. Predavatelj predava tako poljudno, da ga morejo slediti tudi tisti, ki so vsaj nekoliko naobraženi. Da je gradivo, o katerem razpravlja predavatelj, zelo zanimivo, nam priča zelo številna udeležba predavanj. — Vse opozarjamo na predavanje g. dr. Jos. C. Oblaka o Ivanu Cankarju ob drugi obletnici njegove smrti, ki se bo vršilo v soboto 11. t. m. ob 20 uri v veliki univerzitetni dvorani. V nedeljo pa ima g. univ. prof. dr Veber tretje predavanje iz cikla »Telo in duša« in bo predaval o brezčasni harmoniji med duševnim in nedušcvnim svetom. Udeležite se predavanj čim številneje.

Gledališki repertoar. Drama: četrtek »Bobrov kožuh«, B; petek »Pohujšanje v dolini šentflorjanski C; sobota »Bobrov kožuh«, A; nedelja »Figaro se ženi«, izv. ponedeljek »Bobrov kožuh«, C. — Opera: četrtek zaprto; petek zaprto; sobota »Tosca«, D; nedelja »Dalibor«, izven.

Spored sinfoničnega koncerta orkestralnega društva «Glasbene Matice» v ponedeljek, dne 13. decembra 1920 v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani: 1. Čajkovski: Serenada za godala. 2. Berlioz: Rimski karneval, uvertura. 3. a) Škerjanc: sinfonični stavek; b) Rimskij - Korzakov: Na grobu, preludij; c) Liadov: Balada. 4. Liszt: Les preludis, sinfonična pesnitev. — Sodeluje orkester narodnega gledališča. Celoten orkester šteje 80 godbenikov. Za koncert orkestralnega društva pod taktirko kons. prof. Jeraja vlada veliko zanimanje. Želeti je iz kulturno glasbenih in gmotnih ozirov »Glasbene Matice«, da občinstvo vseh slojev napolni ta večer unionsko dvorano do zadnjega kotička. — Predprodaja vstopnic v trafiki v Prešernovi ulici štev 54. Kratka razlaga koncerta izide te dni kot podlistek v časopisju.

Po svetu.

— **Novi italijanski volilni zakon,** ki uvaja proporčni sistem in žensko glasovalno pravico pri občinskih volitvah, je bil sprejet s 153 glasovi proti 128.

— **Francoska vlada** je napravila bilanco čez vse žrtve, ki jih je vojna zahtevala na francoskem ozemlju in je prišlo do zaključka, da znaša primanjkljaj nasproti letu 1914. — 3,300.000 samo na človeških bitjih. Več zato, saj jih bo pamet francoske vlade nadomestila z biki, konji, teleti in kravicami iz Nemčije.

— **Brezposelni delavci v Londonu** so zasedli celo vrsto javnih poslopij in praznih zasebnih stanovanj, da odpomorejo stanovanjski bedi, ki jih je tlačila. Ustanovili so zase nekako javno kuhinjo, urad, kopališča in celo brivski salon. Prehranjujejo se z živilskimi darovi, ki jih dobivajo v velikih množinah od ljudstva in proletarijata na delu. Organizirali so nekake ljudske godbe, ki jih danes vidiš po celem Londonu in katere nabirajo darove za prehrano zvezo nezaposlenih delavcev.

— **Prehranjevalne razmere v sovjetski Rusiji.** Petrograjski listi priobčujejo članke o prehranjevalnih težkočah v Petrogradu in Moskvi. V javnih kuhinjah dobijo gostje samo še nekako zeliščno juho. Z ozirom na kritični položaj je Lenin zaukazal novo oddajo moke. V Moskvi je položaj tako grozljen, da je mestni svet na svojo roko sklenil razdeliti še ostale borne zaloge med prebivalstvo. Seveda je sovjetska vlada dala nato moskovski mestni svet zapreti.

— **Čičerin** je brzojavil kitajski vladi, da bo sovjetska republika ustvarila nadaljni pohod svojih čet na mongolskem ozemlju, ker je Kitajska z zasedbo Urge dokazala, da je sama sposobna uničiti bande generala Semenova. Sovjetske čete se bodo umaknile, vendar pa bodo pripravljene, da skočijo Kitajski, če bo kočkal ogrožena, na pomoč.

— **Prebivalci Krima,** ki so zbežali v Carigrad, so naprosili sovjetsko vlado, da jim dovoli povratek v Rusijo.

— **Sovjetska republika v Armeniji.** Lenin je od armenske sovjetske republike prejel pozdravno brzojavko. Sovjetska republika aserbejdžanska je sporne tri province prostovoljno odstopila armenski sovjetski republiki. Turška vlada je priznala novo armensko sovjetsko vlado.

Gospodarstvo.

— **Ljubij. trg.** Trženje ta teden je bilo živahno. Vrste mesa so ostale na stari ceni, samo Zadruga mesarjev in prekupovalcev je začasno prenehala s prodajo govejega mesa po 17 in 18 K kg. Telečjega mesa je na trgu dovolj po 22 in 20 K kg. Kvaliteta slanine se je nekoliko poslabšala. — Sadni trg je zelo živahen. Pojavilo se je tudi prvo južno sadje: oranža stane kos 4 K. Kmečki sadni trg je zelo živahen ter se prodaja za maksimalno ceno 7 K prav lepo sadje. — Popolno pomanjkanje jajc bo ostalo, kakor kaže, še nadalje. Za komad se plačuje 3 K do 3.50, a vzlic tej visoki ceni ni blaga. — Kakovost moke št. 0 se prodaja po 17.50 K do 18 K, krušne moke od 11 K do 14.50 K.

— **Trbovelj ska premogokopna družba.** Dne 30. novembra t. l. vršeči se občni zbor te družbe je sprejel predloge upravnega sveta v zadevi razdelitve dividende v znesku od n. a. K 20.— za delnico in pomnožitev števila upravnih svetnikov. Glasom obstoječega poslovnega poročila je namen te pomnožitve mandatov vpoklicati jugoslovanske in francoske delničarje potom kooptacije v upravo, katera kooptacija se bode izvršila v prvi prihodnji seji upravnega sveta. Glede dividende se je povdarjalo, da se je ista morala povišati v prvi vrsti z ozirom na znatno izpremenjeno razmerje med jugoslovansko in nemškoavstrijsko krono. Kupon št. 7 se bode vnovčeval po 10. decembru 1920.

— **Strojno olje.** Odsek ministrstva za prehrano v Ljubljani ima v zalogi nekaj strojnega olja po 26 K za kg franko sod. Reflektanti naj se obrnejo za nakazila neposredno na imenovani odsek.

— **Kako uspeva kanadska pšenica v Srbiji.** Poljedelsko ministrstvo je lansko leto nabavilo in oddalo kmetom v nekaterih krajih Srbije takozvano kanadsko pšenico. V moravski dolini je bil dosežen naslednji uspeh: Pšenica, ki je bila posejana v jeseni, je slabo dozorela. Poletna pšenica je dala dva do trikrat večjo količino. Tudi kruh iz te pšenice je zelo sladak. Zrno kanadski pšenici zelo težko izpada, zato je je treba omlatiti s strojem.

— **Nemška živinčet za antantine želodce.** Wolffov urad poroča, da so pogajanja med nemško in antantino reparacijsko komisijo v Parizu dokončana in da bo Nemčija raznim antantnim državam oddala: 1,740.000 kosov kuretine, 27.165 koz, 15.150 prešičev, 30.000 konj, 125.000 ovac, 60.000 bikov, volov itd. ter 30.000 brejih krav in telet. Antanta je pravzaprav zahtevala 150 tisoč konj, čez 888.000 kosov živine, med temi 640 000 brejih krav in telet in okrog 900 tisoč ovac. — Toda glede na težki sedanji položaj v Nemčiji bo počakala na preostanek še šest mesecev, da se Nemčija nekoliko opomore in se ji narodijo novi konji, volovi, breje kravice in ovce...

Dopisi.

Zagorje ob Savi. V »Rdečem paporu« z dne 4. decembra je priobčil Valentin Mikar II. iz Zagorja izjavo na notico v Napreju, v kateri mu je bilo očitano, da je zbiral pisma slovenskih fantov iz Negotina, ki so tu pri vojakih. Ta pisma je potem potom srbskih komunističnih voditeljev izročil vojaški upravi, ki je nato radi teh pisem zasledovala prizadete fante. Ker se mu je očitalo vsled teh dejanj ovaduštvo, je Mikar, namesto da bi pojasnil celo zadevo javnosti in v pomirjenje staršev samega sebe opravičil, ali je to denuncijacijo izvršil le vsled svoje nerodnosti ali nerodnosti srbskih komunistov, temveč je raje v tej izjavi pokazi svojo surovost in izlil veder gnojnice na socijaliste. Toliko previden je vendar, da ne upa psovati imenoma. Gospodje komunisti, ki ste ga izvolili za poslanca, imate čudno lastnost. Toda taka duševna zmožnost je res primerna za parlament, toda za rokovnjaški v Črnem grabnu. Glavna sposobnost in prva beseda bi zmirom bila porka madona, ta socijalistični faktni itd. Mi se seve z njim in z »Rdečim praporjem ne bomo prerekali, ker je vsaka polemika s podleži in demagogi izgubljanje časa. — Čden, ki ima svojega sorodnika v Negotinu.

Izdatelj: Ivan Milnar
Odgovorni urednik: Ivan Vehovec.

Muči Vas glavobol? Zobobol? Trganje v udih? Malo Fellerievega pravega Elza-fluida in odpravljene so bolečine! 6 dvomatih ali 2 veliki špeciialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej. Fellerjev Elza mentolni črtnik en komad 12 K.

Želodec Vam ni v redu? Nekaj pravih Fellerjevih Elza-kroglic! Te so dobre! 6 škatljic 18 K. Pravi balzam 12 steklenic 72 K. Prava švedska tinktura 1 velika steklenica 20 kron. — Omot in poštnina posebej, a najcenejše. Eugen V. Feller Stubica donja Elsa trg št. 252, Hrvatska.
C. (4)

Konsumno društvo rudarjev v Hrastniku
reg. zadruga z omejeno zavezo
vabi na
OBČNI ZBOR
kateri se bode vršil
dne 12. decembra 1920 ob 3. uri popoldan v društvenih prostorih.

DNEVNI RED:
1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva.
3. Revizijsko poročilo.
4. Poročilo računov za leto 1919-20.
5. Poročilo nadzorstva in podelitev odreze načelstvu.
6. Razdelitev prebitka.
7. Volitev enega člana v načelstvo.
8. Volitev treh nadzornikov.
9. Prememba pravil § 6.
10. Predlogi in nasveti.

Za nadzorstvo: Ivan Kamplet.
Za načelstvo: Karl Malovrh.

Prodajo se
po zelo ugodni ceni in pogojih razni zelo dobro ohranjeni
STROJI
za kompletno tovarno delavskih ali težkih čevljev.
Podrobnosti se poizvedo pri: Kožara M. M. Alkalay Sarajevo, Ačuluk ulica 3.

Za l. bh. tvornico čevljarskih kopit v Sarajevu se išče prvovrstni strugar kopit
Cenjene ponudbe s priloženimi spričevali in zahtevo plače na: Kožara M. M. Alkalay Sarajevo, Ačuluk ulica 3.

Naznanjamo p. n. občinstvu, da se je sporazumno z tvornicami železne industrije v Jugoslaviji ustanovila
Centralna nakupovalnica starega železa
d. z. o. z.
s sedežem v Ljubljani, Gosposvetska cesta št. 1 (Fran Stupica).
Družba kupuje staro železo vseh vrst ter plačuje najvišje cene.
Opozarjamo p. n. občinstvo, da od 1. novembra t. l. kupujejo tvornice staro železo samo potom naše centrale.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.